

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum parium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Az új szövetkezeti törvényjavaslat.

Olvastam az Alkotmány vasárnapi számában az új szövetkezeti törvényjavaslat bírálatát, a mely sérelmesnek mondja a szövetkezeti eszmére nézve azon intézkedést, mely szerint a szövetkezeti boltban csakis szövetkezeti tag vásárolhat és más nem. De olvastam az Uj Lap folyó hó 6. számában dr. Molnár István ur közleményét is, aki meg az Alkotmány cikkével épen az ellenkezőt állítva — azt bizonyítja, hogy épen az a szövetkezeti eszme győzelme — ha az új szövetkezeti törvényjavaslat szerint a szövetkezeti boltban csakis szövetkezeti tag vásárolhat — mert ez által mindenki kényyszerítve lesz szövetkezeti Részvényessé lenni.

Már most a két ellenkező állítás közül melyik az igaz? Én azt hiszem a két állítás között az ellentét csak látszólagos és épen ez okból 50 százalékra kiegyezkedve megegyezhetünk arra nézve, hogy az alkotmány cikkéhez igaza van abban, hogy ha az új szövetkezeti törvényjavaslat törvényé lesz akkor a szövetkezetek forgalma egyelőre apadni fog. De igaza van dr. Molnárnak is abban, hogy az új

törvény a szövetkezeti tagok számát gyarapítani fogja, csak legyen minél olcsóbb egy-egy részvény értéke. Azt azonban még a kiváló szövetkezeti ismeretekkel rendelkező jó dr. Molnárnak sem hiszem el, hogy még a legolcsóbb részvények mellett is ne legyenek igen sokan kik részvényt nem válthatnak s ennek következtében szövetkezeti boltban árut nem vásárolhatnak.

Már pedig, ha épen a filléres vevőket elveszítjük, akkor a szövetkezetek forgalma mégis csak csökkenni fog. Nem értem, miért ne adhasson a szövetkezet nem tagoknak is? Hiszen, ha nem tagoknak is ad, ez a szövetkezeti tagra csak előnyös lehet, mert a tisztajövedelmen csak a részvényes osztozik ugyanis!

Tehát nem áll — amit dr. Molnár állít — hogy azon esetben, ha nem részvényes is vásárolhat a szövetkezeti boltban, a részvényes károsodik, mert ő a részvénybefektetése által jut csak azon előnyhöz, a melyben más-előny nélkül is részesül.

Szó sincs róla! A részvényesnek sokkal több előnye van, mert hiszen az osztalék csak őt illetheti; a nem részvényes vásárlónak csak az az előnye, hogy biztos mértékkel mért jó portékát kap és ezt a

csékély előnyt már még se vonjuk meg a legszegényebb testvéreinktől.

Szerintem tehát az új szövetkezeti törvényjavaslat ha törvényerőre emelkedik, a szövetkezeti — főleg a ker. szövetkezeti — eszmének kárára lesz, a minthogy erre céloz annak születése is!

Mert hát: „Timeo Danaos.“

Csöngedy Gyula,
osp. plebános.

A kisemberek nyugdíja.

A társadalomnak mindazon osztályai, melyeknél a vagyonszerzés a lehetetlenségek közé tartozik, aggódva a jövő kiszámíthatatlan eshetőségein, tömörülni igyekeznek, hogy egyesült erővel oly intézményeket létesítsenek, melyek nekik a megélhetést azon időre is biztosítsák; a mikor a sors esélyei folytán hosszabb időre vagy örökre képtelenné válnak arra, hogy mindennapi kenyerüket megkereshessék.

Hazánkban a *tömegnyomor* enyhítésére számos jótékony célú intézményt létesítettek, melyek hivatásuknak többé-kevésbé meg is felelnek. Az emberiség haladásával az igények is megnagyobbodtak. Sok kisebb segélyezési alapokkal rendelkező egyesületek a hozzájuk fűzött reményeknek megfelelően nem tudtak s helyüket elfoglalták az országosan szervezett, modern alapokra fektetett egyesületek.

Az iparilag fejlődöttebb nyugati államok a

misitem! Csak azt az egy szót vágani a szemébe, hogy...

Nem folytathatja... Madarassy Anna nagyot sikolt, élettelenül terül el a padlón. Kálmán hozzá rohán, melléje térdel. A bűnös ember pedig; akitől tulajdon leánya rántotta le a leplet, mozdulatlanul maradván rebegi:

— Az átok! Az átok!

Szunyogh Barnabás lakásán vagyunk. Kis udvari szoba; egyszerű, ősi bútorok. Az asztalon három teríték. Teréz anyó a bobiskoló aggastyán két karjáról pamutot gombolyít.

— Ne aludjál, Barnabás! Soha ilyen unalmas embert! Végig szundikálok az egész napot. Hej, Barnabás! más ember voltál ötven évvel ezelőtt!

— Az igaz! Csak hogy akkor nem pamutot gombolyítottunk... Tessék! Hogy elszibadt a karom. Legalább pipára gyújthatnék!

— Hogy elmenjen az étvágyad?

— Ne féltsd az étvágyamat. Éhes vagyok mint a farkas. Tercsi, édes! Fogjunk hozzá a falatozáshoz!

— Hogy is ne! Kálmánka nélkül!

— Hol késhetik a gyerek? Jól tudja, hogy pontban hét órákor vacsorálunk.

Kálmán végszóra érkezik. Készöntés-nélkül belép, kalapját félredobva és a diványra veti magát. A nagyanyó eldobja: pamutgombolyagot és unokájához közeledik.

— Ej, ej fiacskám! Hát a készöntés hol marad? Meg sem csókolód a nagyanyót?

— Ne bán'! Bizonyosan felboszantolták a munkások. Tálalhaték Tercsikém?

— Tálalhatok.

— No, hála Istennek.

Ősz az idő.

Ősz az idő: hull a levél
Lassan, kelletlen peregve,
Mint ha visszavágnék oda,
Hol életét eltöltötte.

Még mikor a földre ér is
Reménykedve fel-felpattan...
Aztán keservesen zörren —
Hívóvársága tudatában.

Egyik sárga: ez a halál,
Másik piros: ez az élet;
S gonoszabbul járt e „másik“,
Mert megcsalta az enyészetet.

Végőráján hajnal-piros
Öltözetet adott rája...
És a szegény elhitte, hogy
Nem ez lesz a gyászruhája!

Bártusчек I.

A fegyenc.

— A „Fejérmegyei Napló“ tárcája. —

(Folytatás és vége.)

V.

Leszámolás.

Eppen jókor nyit a szobába Madarassy László. Látja az egymáshoz simuló szerelmeseket s a vér arcába szökik. Magából kikelve, dühösen Szunyogh Kálmán felé ront.

— Ki a házamból, nyomorult — fegyenc!...

A fiatalember e szavakra durván félretaszítja a leányt, Madarassy elé áll és önkéntelenül ütésre emeli a kezét... Anna megragadja karját.

— Kálmán!... Az Istenért! Jöjjön velem! Menjünk!

— Nem megyek! A kitaszított fegyencnek még egy kis leszámolni valója van a házigazdával.

A kétségbeesett leány édes atyja felé fordul. Szemrehányásokkal illeti.

Mit tettél, atyám? Mit tettél?... Hát azt akarod, hogy beteljesedjék leányod szörnyűsüges átká? Menj hozzá! Kérleld! Mondd, hogy elragadt az indulat és megfeledkezted magadról. Egy jó szavaddal helyrehozhatok mindent. Kérj tőle bocsánatot!

Madarassy megérti a helyzetet. Sápadozik, reszket. Pél a leszámolástól.

— Nos? Miért süti le a szemét, jó uram? Miért nem tudja kiállani egy nyomorult fegyenc tekintetét?... Eh! Le az álarccal! Egy puszta szavammal pozdorjává töröm, porba rántom megsem-

Mai lapunk 4 oldal.

szociális törvényhozás terén régen megelőztek bennünket. A német birodalom 60 milliónyi lakosságának egy töbete betegség ellen, egy harmada baleset ellen, egy negyede rokkantság és aggság ellen van biztosítva kötelező alapon. Kézel 500 millió márkát fizetnek ki éventi betegeknek, a balesetek áldozatainak, a rokkantaknak és aggoknak. Ezen összeghez a munkaadók 250 millió, a munkások 200 millió és az állam 50 millió márkával járul hozzá éventek. Ezen óriási szociális művet az özvegyek és árvák biztosításával készülnék kiegészíteni. Mondanunk is fölösleges, hogy ezen rengeteg segélyezéssel gyökeresen megoldották a németek a szegényügyet.

Franciaországban, Angolhonban s a nyugati többi, gazdaságilag erős államaiban is kielégítően oldották meg a dolgozó néposztályok beteg-, baleset-, rokkant- és aggkori biztosítását.

A fejlődés megkívánja, hogy nálunk is a szociális törvényhozás terére lépjenek, ennek folytán a betegség- és balesetbiztosítás kérdései a közelmúltban megoldást nyertek s ezzel Magyarország a többi művelt állam nyomába lépett. E törvények mérhetetlen sok jót eredményeznek majd az idők folyamán.

A legfőbb szociális biztosítási ág: a rokkant- és aggkori biztosítás még eddig meg nem valósulhatott az ezzel járó óriási anyagi terhek miatt, melyeket az megkíván. Tudjuk, hogy hazánkban a korra és a haladásra való tekintettel már oly intézményeket kellett létesíteni, melyeket a nyugati országainak a gazdasági fejlődés ugyanazon fázisán, melyen Magyarország ma áll, nem kellett még létesíteniük és fontartaniok. Ezzel is nehezebb a helyzetünk.

Ezért eddig csak az állami tisztviselők, a vasutasok, postások és egyéb állami alkalmazottak, a városi, megyei tisztviselők és alkalmazottak s részben a magánvállalatok tisztviselői részesülnek nyugdíjban szolgáltatásuk esetében.

A dolgozó társadalom legnagyobb és legszámtalvebb tömege: a kispárosok, kiskereskedők, munkások, napzárások nincsenek biztosítva a rokkantság és aggkor szomorú idejére. Pedig a kismembeknek van első sorban támaszra szükségük a sors csapásai ellen. A munkából kidőlték segítséget keresnek szorultságukban s ha azt meg nem találják, kétségbeesnek s balsorsukban a társadalom ellenségeivé válnak, telve gyűlölettel szíjják a főnállót rendet, mely róluk nem gondoskodik, őket nem támogatja. A kétségbeesett, nyomorba jutott ember látása pedig fájdalmat okoz minden érző szívnek. Az egyes

ember azonban csakis pillanatnyi nyomorából segítheti ki szenvedő embertársát, azaz — alapszabályok mellett — azaz — a megajándékozott az adományt elfogadja, meg is köszöni, de — szégyenli is, hogy ő, ki egész életét becsülettel munkált, kálváltotta, szerencsétlenségében kénytelen alapszabályt elfogadni. És hányan vannak, kik inkább éhen halnak, semhogy kolduljanak!

Az önálló kispáros, a kiskereskedő helyzete semmivel sem rózsásabb, mint a napibéért dolgozó munkásé, ha egyszer rokkantá válik. A mai nehéz időkben vagyont őreg korára alig gyűjthet. A meddig fiatal, erős és egészséges, küzd és megkeresi a maga és családja kenyerét. De ha idővel betegség megtöri, rokkant lesz, nem felelhet meg a követelményeknek s a nélkülözés és nyomor rémei hozzá is beköszöntenek.

Ezen emlékezésre pedig egy évi jelentés készített bennünket, amelyben az országos jellegű „Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyezetek” vezetősége számol be működésének eredményéről s a mely véletlenül kezünkbe került.

Érdekes olvasmány. Bárkinck ajánlhatjuk saját okulására! Megtudjuk belőle, hogy mi magyarok korántsem vagyunk oly szegények és elhagyottak a rokkant- és aggkori biztosítás terén, mint azt eddig hittük. Sőt! Bátran állíthatjuk immár, hogy a magyar munkások ezen önkéntes belépés alapján szervezett egyesülete a magyar elmét dicséri, annyira, hogy a külföldön csak kötelező alapon tudtak ily rövid idő alatt nagyobb eredményeket elérni, az önkéntes belépés alapján ez sehol sem volt lehetséges.

Szíves olvasóinkat bizonyára érdekelni fogja, ha röviden ismertetjük az egyesület történetét s a melyből megállapíthatjuk, mily bámulatos sikereket tud az emberi akarat és kitartás elérni.

Az egyület 1893-ban alakította meg 112 lelkes magyar munkás Budapestén. Az a cél lebegett szemük előtt, hogy szerény keresetű embertársaiknak állandó segélyt biztosítsanak, hogy ha gyógyíthatatlan betegség, baleset vagy agg koruk miatt szakmájukban munka- és keresetképtelenné válnak s ezzel megövják őket a koldulás lealázó szegényétől.

Tíz éven át senkinek sem adtak segélyt, ez idő alatt dolgoztak és gyűjtötték a segélyezési alapot. 1903-ban kezdték meg a rokkantok segélyezését s azóta (4 és fél év alatt) 242 rokkantnak, 63 árvának és számos özvegynek több mint 170,000 korona segélyt fizettek ki.

Nincs is a világon még egy olyan nyugdíjintézmény, mely az I. oszt. heti 20, a II. oszt. heti 24 és a III. oszt. heti 30 fillér tagsági díj mellett már tíz évi tagság betöltése után, rokkant tagjainak az I. oszt.-ban heti 8-40 (évi 436 K. 80 f.), a II. oszt.-ban heti 9-80 (évi 509 K. 60 f.), a III. oszt.-ban heti 11-90 (évi 618 K. 80 fill.) rokkantségelyt, 40 évi tagság után pedig hetenkint 12, 14 illetve 17 korona nyugdíjt adna. A nyugdíj 40 évi tagság után mindenkinek jár, tekintet nélkül arra, hogy munkaképes-e vagy sem.

Az elhalt segélyre jogosult tagok árvái 14 éves korukig neveltetési járulékból részesülnek. Ha árvák nem maradnak hátra, az özvegy végkielégítést kap.

Az egyület még ott is gyakorolja a humanitást, hol erre az alapszabályok nem kötelezik. Így a központnál és minden főközpontnál van segélyezési alap, melyből oly elhalt tagok hátramaradtai részesülnek segélyben, kik a jogosultságot halálukig el nem érték.

Az önzetlen buzgóságnak, a lelkiismeretességnek példás megnyilatkozását látjuk az együletében is, melynek bámulatos eredmények köszönhetőek. Az együletnek Budapestén van a központi irodája, vidéken eddig 172 főközpontja van, összesen 54,000 fizető, számos pártoló és alapító taggal. Az egyület közhasznú működését a kereskedelmi kormány is elismerte s 1907-től kezdve évi ötezer korona állami támogatásban részesíti. A közhatóságok, a sajtó, a papás, a tanítószög, az ipartestületek, számos gyáros és emberbarát erkölcsi és anyagi támogatásban részesül. A munkaadók közül számosan munkásaik helyett az illetéket egészen vagy részben fizetik. Városok, községek, intézetek alkalmazottaikat beiratták.

A vagyonkezelés kifogástalan. Havonkint hivatalos közlönyt adnak ki, melyben nyilvánosan elszámolják a bevételeket és kiadásokat. Az együletnek jelenleg 2 millió 880 ezer korona vagyona van, mely állami értékpapirokban, készpénzben és a budapesti együleti házban van teljesen biztos alapon elhelyezve.

Az egyület a Budapestén most záródó nemzetközi balesetügyi, iparegészségügyi és munkásjóléti kiállításon egyik legnagyobb díjjal, az állami aranyéremmel tüntették ki, ezzel is elismerve közhasznú voltát.

Ezt az együletet ajánljuk helybeli iparosaink és munkásaik figyelmébe. Valóban humanus,

Az öreg néptanító fűrgén a konyhába siet. A nagyanyó Kálmán mellé telepszik, arcát círogaftja.

— Mi baja van Kálmánának? Fáj valami ... szenvedsz és nem mondod meg nekünk, hogy mi bánt. Rosz fia vagy. Titkolódsz a nagyanyó előtt, pedig jól tudod, hogy a te bánatod a miénk is.

— Ne faggass, nagyanyó!

— Bizonyosan a négy óra! Gonosz társaságba keveredtél! Megint rugtak rajtad egyet. Megszegényítették, szemre néhánták a multat! Jaj! ha egyszer ugy elibém kerülne valamelyik ... kikaparnám a két szemét!

Barnabás füstölög tállal visszatér. Kötényt tett maga elé, hogy be ne piszkítsa fényes fekete kabátját.

— Asztalhoz gyerekek, asztalhoz! ... Ezért a bográcsgulyásért a hercegprímás is megirigyelhet bennünket. Gyere, Kálmán!

— Csak vacsorájanak, nagyapó. Én nem vagyok éhes. Jólaktam!

— Boszusággal, keserűséggel, ugy-e?

— Nem beszélhetek!

E pillanatban lép a szobába Madarassy László.

— Ha ő nem beszél hát majd beszélék én! Az öreg házaspár csodálkozva tekint a váratlan vendégre.

— Jó emberek! Tudjátok-e, kinek a bűnéért bujtatták ezt a becsületes fiút a fegyencnek daróruhájába? Tudjátok-e, ki az a lelketlen gonosztevő, akinek gaztetteit unokátok végigszenvedte a gyehenna minden kínját? Én Madarassy László ...

A nagyanyó görcsösen Barnabás karjába kapaszkodik.

— Hallod, Barnabás? Hallod?

— Sápadt ember pedig beszél tovább!

— Ugy nézettek rá, hogy ő a megtestesült ártatlanság. Én meg a sötét bűn vagyok. Meneküljtek előlem! Kertüljtek, mint a belpoklost! Most jövök abból az intézetből, amelyet cudarul meglóptam. Ami vagyonom volt, odaadtam az utolsó fillérig; aztán mikor koldussá tettem magam, rohantam a rendőrségre és föladtam, bevádoltam magam! Lesz mit írni az újságoknak. Holnap már kikürtöik az egész világnak, hogy Madarassy László közönséges hitvány gazember!

A szerencsétlen ember székbe roskad, elkarja arcát. Teréz suttogó hangon szól az urához:

— Hallod Barnabás? Hallod? Jaj, hogy reszket minden tagom.

... A gyilkosságnál is rettenetesebb az a bűn, amit elkövettem. A gyilkos egy kétfőre végez áldozatával, én hideg számítással, elevenen temetem a börtön falai közé. Sokat, nagyon sokat szenvedtem a három év alatt. Áldozatom minden éjszaka megjelent előttem. Ugy kért rimázkodott: adjam vissza becsületét, szabadságát s én nem segíthettem rajta. Tözsdejátekra adtam magam. Vesztettem. Idegen pénzhez nyultam s hogy elpárlástoljam a bűnt, váltót hamisítottam lejárati ideje a szörnyűséges katasztrófa, és csak egy menekvésem volt: a halál. Ha egyedül állók, száz haláltól sem riadok vissza. De gyermekeim volt, akit életemnél is jobban szerettem. Megakartam menteni ártatlan gyermekemet a szegénytől, a végromlástól. És elkövettem a bűnök legnagyobbikát. Meg is lakoltam érte keservesen. De az igazi kinszenvedés csak akkor kezdődött, midőn áldozatom kikerült a fegyházból és megtudtam, hogy szereti a leányomat. Iszonyú helyzet! ...

A rabviselt, megbélyegzett ember akit a társadalomból kiközösítettek, az én leányom keze után áhítozott. Ha ridegen elutasítom, nagy bűnömöt egy újabb bűnrel tetézem és ha beleegyezek a házasságba, feláldozom gyermekemet! És borzasztó lelki tusából megint az apai szeretet került ki győztesen. Szegény lányom! Sejthettem-e, hogy az én gyöngéd szeretetemmel megölöm a szívecskéjét? De hát nem panaszkodom. Így van. Az Isten akarta. Az igazságos Isten!

Sztyonygh Kálmán meghatoltan közeledik a bűnbánó emberhez és — kezét nyújtja:

— Én megbocsátok önnek.

Madarassy hátrateszi két kezét.

— Ne, ne! ... Nem érdemlem meg, hogy kezet szorítson velem. Korholjon, szídjon, átkozzon Szivesebben töröm, mint a kézsorítást. Minél elnézőbb hozzám, annál inkább érzem, hogy milyen nyomorult vagyok.

— De hiszen jóvátette hibáját. Önként jelentkezett a bíróságnál és töredelmesen megvallott mindet. Visszaadta becsületemet.

— És mi kárpótolja a multak szenvedéseért?

— Leánya szerelme.

— Hogyan? nem hagyja el az én szegény kis Annuskámat? Ott maradt mellette a szerencsétlenségben is? Feleségül venné egy közönséges gonosztevő leányát?

— Életemnek az lesz a legboldogabb órája amikor ottár él vezethetem.

— Köszönöm! Most már nyugodtan halok meg! ...

Elsiet. Az öreg Barnabás pedig térdre hull és áhíttal rebegi:

— Van Isten!

Dr. Gúthi Soma.

minden politikától, felekezeti és nemzetiségi kérdéstől távol áll, tisztán jötekonny céljait megvalósítani törekvő intézmény, mely a magyar munkások és iparosok dicsőséges alkotása.

Örömmel tölt el bennünket, hogy ezen valóban humánus együletnek itt helyben is van már virágzó fiókpenztára. Buzgó, érdemes férfiak kezdeményezésére alakult, a kiknek ezért hála és elismerés jár, mert derék munkát végeztek. Törekedünk mindannyian arra, hogy ez az áldásos intézmény nálunk megizmosodjék, támogassuk azt erkölcsileg és anyagilag, mert ezzel igazán csak jól cselekszünk.

Iratkozzék be az egyesületbe az iparos, a kereskedő, a segéd, a tanonc; írassa be mindenki a feleségét, 14 éven fölüli gyermekeit, ha fizetés ellenében munkát végeznek. Iratkozzék be a földmunkás, a napszámos, a gazda s azoknak dolgozó családtagjai; a tisztviselő, napidíjas, gyakornok, hivataloszolga s általában mindenki, ki fizetés ellenében munkát végez. A kedvezményes beiratási díj csak 1 K. 20 f.

Mindnyájan munkások vagyunk, akár számmal, akár szellemi munkával keressük meg mindennapi kenyerünket. A munkás és iparos kedve-lába, a szellemi munkás aya elgyöngül idővel, rokkantá válik. És akkor élénke tolnak az a kérdés: mi lesz most velünk? Miből élünk ezután?

A Mindenható azért adott az embernek ésszt, hogy tudjon segíteni magán. Vajjon van e ember manapság, ki ne ismerné az örök igaz monddást: Segíts magadon s az Isten is megsegít!

Az egylet központi vezetősége (Budapest, VIII. József-utca 23.) igen szivesen ad bárkinek is fölvilágosítást, a ki ez iránt hozzá fordul; továbbá a helybeli fiókpenztár vezetősége is, melynek helyisége: Latzkovits Béla vendéglő.

UJDONSÁGOK.

Időjelzés: enyhe, sok helyütt csapadék.

— **Szent Imre ünnep a főgimnáziumban.**

Kegyeletes lelkesedéssel ülte meg főgimnáziumunk ifjusága szent Imre születésének kilencszázados emlékét. A főgimnázium dicsőre méltó buzgalommal, élénk pedagógiai érzékkel szent Imre napján évről-évre tanulóinak szemé elé állítja a dicsőfénykoszorúba nemzeti szentet, ifjú reményeinek eszményképét, de ez az ünnepély a maga nagyszerűségében, kedvesség, rokonszenveség tekintetében egyik előbbihez sem fogható. Jól esik látnunk mennyi szeretettel veszi körül kedves ifjuságunk szent Imre emlékét, mekkora ragaszkodással zárja szívébe szűziszta szellemét. Ez a lélekemelő, impozáns méretű, fontos hatású ünnepség tanubizonyosságú áll, hogy míg szent Imre szellemében fejlődik ifjuságunk a nemzet jövőjének, reményeinek oszlopává, addig nem kell kétségbeesnünk a nemzet életében várható válságok felett.

A főemelő, páratlan hatású ünnepély Szent Imre napján délután 5 órakor volt az intézet dísztermében, melyet ez alkalomra zsufozásig megtöltötte válogatott, előkelő közönség, annyira, hogy a tágas terem szűknek bizonyult a közönség befogadására.

Az ünnepély nyitányaként az ifjusági énekar adta elő „Iphigénia Taurisban” c. opera himnuszát kifogástalan precizitással, meglepően szép összhanggal Kolb Cyrián tanár dirigálása mellett. Az ének akkordjainak elhangzásával Prohászka megyéspüspök emelkedett szólásra s mondott megragadó szépségű, leirhatatlan hatást keltő beszédet, melyben szent Imre királyi utjára, érényre irányította az ifjuság tekintetét.

A beszéd után felhangzó hatalmas tapsvihar elmúltával egy II. osztályos kis diák, Szakolczai Béla szavalta el „Károly Ignácnak „Anyám és az én Védelmezőm” c. kedves költeményét ügyes hanghordozással korát meghaladó rutinnal. Bogár Pál VII. tanuló Szepessy László „Szent Imre sirja” c. melodramját adta elő mély érzéssel, a költemény alapeszméjét szépen kidomborítva. A szavaltat Havranek László VII. oszt. tanulóknak a darab hangulatahoz simuló ügyes zongorajátéka kísérte. Szavalt még Pélhő József VIII. o. tanuló ki Bán Aladár remek költeményét adta elő valóságos hévvel, lelkesen.

Az ünnepélynek egyik leghatásosabb része Kovács Pius egy főgimn. tanár „A kereszt-dialógja” c. pompás színdarabja egyik hatásos jelenetének színrühözatala volt. A korszerű jelmezekben megjelent szereplők egytől-egyik részesei annak a nagy hatásnak, melyet e jelenet előadása a közönségből kiváltott. Különösen Erdélyi László, Tóth Ede és Unger János VIII. o. tanulók adták jelét színész tehetségüknek, de Szlavik Géza V. oszt. tanuló is nagy rátermettséggel jelentette meg Szent Imre személyét. Végül Zalai Mihály igazgató mondott egy-két lelkes szót, megköszönvén a megyéspüspöknek, hogy megjelenésével s remek beszédével maradandó emléket hagyott az intézet életében.

— **Reichardt Tamás dr.** Nagyon szomorú hírt kell — ujságírói kötelességünkönkől kifolyólag — tudomásul hozni. Reichardt Tamás dr. a helybeli szeminarium nagy tudományú tanára, a székesfehérvári egyházmegye büszkesége — haldozik. A gyilkos kör-örvül támadott rá s talán órák kérdése, hogy mikor oltja ki életét. Hosszabb idő óta félbajban szenvedett, vakbélgyulladás a nyár folyamán sok fájdalmat okozott neki. Többször említette, hogy operáltatni fogja magát, hogy fájdalmától megszabaduljon. Később jobban lett s letett a súlyos műtét gondolatáról. Vasárnap otthon hosszabb időn át tornászott s a mint említette, szinte maga is sokalta a testedzés okozta fáradságot. Kedden délelőtt még előadást tartott. Délután ágyank esett s éjjel borzasztó kínokat szenvedett. Szerdán reggel több orvos konstatálta, hogy baja, a melyet azonban határozottan megállapítani se tudtak, minden valószínűség szerint vezetése válik. Állapota azóta gyors utazás a halál felé. Hőmérséke — miköz, e sorokat írjuk — 36 fok, érverése pedig 160 fok. Lelkünk egész mélyéből kiáltunk a hatalmas, mindenható Istenhez, hogy tartsa meg őt az egyháznak, a hazának, a keresztény tudományoknak. Harminckett évvel korán van még a sirba szállani egy nagyraihivatott elmenek.

— **Teastély a Kath. Körben.** A belvárosi Kath. Kör szokásos csütörtöki teastélyei ma kezdődnek.

— **Abajgatások.** Mindenki foglalkozott már vele, azért nem valószínű bennünket senki arról, hogy személyi animozitás vezeti tollunkat s hogy mi kezdte el ez „abajgatást.” Arról van szó, hogy Polczer Péter gazdasági tanácsos se a cselekedeteiben, de főképp a szavaiban nem áll a helyzetnek olyan magaslatán, a melyet állása s a város, mint erkölcsi testület vele szemben elvárhatja. Egy cseléd zabot lop, ő védelmébe veszi s végig kell járni minden fórumot, míg a bűnös méltó büntetését megkaphatja. Mikor pedig a városi bizottsági tagok ezért szót emelnek, reteneres tilalmat szab a cselédeknek, hogy a „kócos bugris parasztnoknak” ne merjenek többé szólni, mert valamennyit kirugdálja. Egyben kijelenti, hogy „a fizetést „6” adja, „6” a tanácsos ur, nem pedig a város és a bizottsági tagok. Bizottsági tagok vádolják arról, hogy az árlejtésnél látszólag ki akarta zárni a nyilvánosságát. A múlt évben Mindenszentek napján délen hirdettetett árverést a trágyaeladásra. Az időt 2 órára tűzte ki s az árverést 4 órakor kezdte, amikor minden keresztény ember a legtermészetesebb emberi kegyelet érzelmekébe áldoz. Az árverésen összesen ketten jelentek meg — és azok, akik a tanácsos eljárását leplezni akarták. Vádolják azzal, hogy vételeknél és eladásoknál minden áron kerülő a bizottsági tagok jelenlétét, holott a szabályrendelet előírja, hogy egy bizottsági tagnak jelen kell lennie. Vádolják, hogy a város gyümölcsöseinek termését, amelyet azelőtt nyilvános árverésen áruba bocsátottak, most egyszerűen elajándékozta a tanácsos ur. Amint halljuk, a gazdasági tanácsos ellen nagyon széles rétegekben nyilvánul az elkeseredés. A kijelen-

tései ellen is, meg az eljárása ellen is. Az elsőre nézve nagyon egyszerű lesz a tanácsos ur eljárása. Egyszerűen le fogja tagadni. Még akkor is le tagadja, ha százan hallották is. Ezt már ő így szokta. Annyit azonban valószínűleg meg fog ismét, legalább egyelőre jegyezni, hogy előbb kell gondolkodni és aztán beszélni s nem megfordítani: előbb beszélni és aztán gondolkodni, hogy a mondottakból mit jelentsen ki nem mondottak.

A mi a gazdasági tanácsos ur cselekedeteit illeti, azokra nézve kijelentjük, hogy Polczer Pétert egészen tisztakezü embernek tartjuk. Valljuk róla, hogy a várost akarva nemcsak meg nem károsítja, hanem féltékenyen őrzi annak minden fillérjét, akár a magát, vagy annál is jobban: A mit helytelenül tett, az mind forinhabiba. A gazdasági tanácsos ur szeretet basáskodik. Azt hiszi, hogy a mit ő tesz, az mind feltétlenül helyes és jó. És annyira helyesnek tarja a saját eljárását, hogy még a kritikát is elzárja. Pedig az ő tisztázásága mellett más ember egyenesen követelné a minél nyilvánosabb ellenőrzést s nem adna tápot annak a gyanúnak, a mely az ő addig értetlen jellemére is árnyékot vehet. Hát erről is le kell szokni a tanácsos urnak s el kell hinnie, hogy Székesfehérvárott, meg a nagy világban is még a gazdasági tanácsos urnál is van nagyobb hatalmasság.

— **Az Amateur-Club** f. évi november hó 1-én, mivel a volt Tóvárosi Olvasókör helyiségét a szociáledemokraták vették ki szakszervezeti helyiségnek, régi otthonából, a Szechenyi-utcai 2. sz. alatti u. n. tornyosházba költözött. Ez alkalomból a Club vezetősége értekezletre jött össze annak megbeszélésére, hogy fenntaradjon-e a Club, avagy feloszolják. Az értekezleten elhatározták, hogy f. é. november hó 8-án pénteken este 6 órakor a Magyar Király kávéház külön helyiségében újabb értekezlet tartanak és arra városunk és megyénk összes amateureit hírlapilag meghívják. Kétségtelen, hogy a művészet terjesztésére hivatott egyesületnek minden nagyobb városban szép feladat jut osztályrészül, ezért egy szilárd alapon nyugovó Amateur-Clubot fenntartania városunk intelligenciájának is kulturális kötelessége.

— **A mentőkocsiban.** Szentcs. János helybeli atyánkna felöntött a garatra s széles jökdévében dudolgatta végig az utcákat, de égyéb garázdságot is követelt el. Végre is megelégtelték a rendőrök garázdkódásait, mentőkocsit rendeltek a botrányos ember elszállítására. Valahogy csak beletömtek a kocsiba, de csapongó kedve itt sem hagyta nyugton. Más garázdság hiányában bevette a mentőkocsi ablakait. 50 korona pénzbüntetésre ítélték.

— **Riadalom.** Myriadalom támadt a Hal-téren tegnapelőtt, a piaci publikum összefutott annak a viaskodásnak bámulására, melyet Stipcsics Ferenc inas és Madarász Péter mindenes rögtönzött egymás közt. Disznóölő késsel és bikaesékkel támadtak egymásra s veszedelmes viaskodást rögtönöznek, ha ebből szándékukban fel nem tartóztatják őket a színen még idejkorán megjelent rendőrök. A dühös ellenfeleket a város-házi dutyiba zárták.

— **Barátfüle.** Ez a pompás, közszeretben részesülő létszanemű efeit Hambach Jánoséknál a minap egy kis galibát. Pintér Ferenc, ki mint fuvaros szolgál Hambochéknak s velők egy asztalnál étkezett, mohó étvágyal látott a lekváros barátfülenek falatozásához. A gazda intette az ípsét, hogy türtöztesse étvágyát, mert baj lesz belőle. Ez a figyelmeztetés annyira zokon esett Pintér Ferkónak, hogy szónéklül felkelt az asztaltól s boszuállásra gondolt. Kiment az istállóba, a gazda pejlövát összerugdalta s farkát kitepte. A szegény állat tehetetlenül bukott a földre. Az állatkinzásért a rendőrség 5 napi elzárást és 50 korona pénzbüntetését szabott Pintérre.

— **Házaló.** Csatar Jenő egyik újpesti acetylín gyár ügynöke tulságos ügybuzgalomban városunkban nem csak előfizetést gyűjtött acetylínlámpákra, hanem házról-házra is hordta aláadásra a lámpákat. Befont a kit tudott. Eladott valami 20 db. lámpát, persze rábeszélő képességének maximumát latba vetette, hogy magas ár kicsikarásával magas sikereken legyen része. A szemfüles rendőri őrzőjart azonban elejét vágta további reményeinek s öt város-házra kísérte, hogy számot adjon sáfárságairól. A rendőrkapi-

tány tiltott hazalás miatt 40 korona pénzbüntetésre és 2 napi elzárásra ítélte, azonfelül, hogy elejét vegye további manipulációinak elszedte a nála levő lámpa-készletet illetőleg lefoglalta a kiszabott pénzbüntetésre.

— **A györszónát ellen.** Ebben a gonosz, elragaszkodott világban senki sem élhet biztonságban. A haladó kultúra elsöpörte a betyárvilágot, közbiztonságunk folyton tökéletesedő őrszemei féltékeny gonddal őrködnek élet és vagyonbiztonságunk fellett, mégis lépten-nyomon ki vagyunk téve annak, hogy életünkben kár esik. Uram fia, még azt is kell hallanunk, hogy a senki ellen sem vétő s annyi áldást hozó vonat is megtámadják lelketlen emberek. Martonvásárról vesszük a szomorú hírt, hogy folyó hó 2-án reggel a határban robogó györszónát ellen csuf merényletet követtek el addig még az ismeretlenség homályába bujt gazemberek. A támadók buvóhelyeiken várták a vonatot, mikor közelökre ért, hirtelen előugrottak, s hatalmas közpárt zúdíttak ellene. Az ablakok csörömpölve hullottak alá s megriadva kerestek buvóhelyet a jámbor utasok a zuhanó kövek előtt. A vonat pedig a támadás elől hirtelen elmenekült fürge iramodással s a hoppon maradt támadók szétrébbentek. A csendőrség már nyomon jár, hogy összeszedje s hogy számadásra átszolgáltatassa őket a törvénynek.

A fiatal leányok

ha testileg gyengék, vagy csak muló betegségekben szenvednek is, már régóta bizalommal viseltetik a SCOTT-féle Emulsió iránt, mert fejlődésükre jótékony hatással van ez az izletes, könnyen emészthető

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle márkájú védjegyet — a halast kériük — ügyesen vegyük.

legjobb erősítőszert.

Serdülő leányoknak minden alkalommal ezt a bevált, kitűnő szert kellene használniuk, a mikor gyengék, fáradtak és kedvetlenek.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 Hllér. Kapható minden gyógytárban.

— **Avatlatlan kocsis.** Molnár Ferenc csóri földmivéslegény az őszi velencei vásárral járt, hogy a tére beszerezze a szükségességeket. Hogy egy kis pénzre tegyen szert, káposztát vitt a vásárra, hogy árát felhasználhassa a vásárlásokra. Miatán dolgát végezte, hazafelé tartott. Utközben azonban Sukorón megállt s egy kis ebédre betért a falu kocsmájába. Alig telt el egy negyed óra, mikor kocsiara akart ülni, hogy fojtassa utját. Nagy meglepetésére sehohsem találta a kocsiját, bár összekereste a falut. Bizonyára valami gazfickó elhajította a lovakat kocsiától együtt. Széleskörű nyomozást indított a cserzőrség az avatlatlan kocsis elfogására.

— **Tolvajlások.** Közelszik a szegény ember réme, a tél. A kis keresmény, melyet a szegény ember nyári munkájával összekuporgatott, egykettőre eluszik s nem nyílik kilátás arra, hogy új keresetforrást nyisson. Hát még a ki nem dolgozott hangyaszorgalommal, nem gyűjtötte meg életkamráját, száználmas sorsnak néz elébe. Ennek elhárítására a kenyérkeresetnek tiltott formája, a tolvajlások napi rendre térnek. Már most is jelentkeznek tömegesen. Krisztián Szabó János Seregelyesi-ut lakosnak tyukólaból a tyukok tűntek el, azonfelül lábra kelt még egy vízhatlan ponyva is. Az eltűnt holmik valószínűleg cigányok kezébe kerültek, kiknek kézkerítésére nyomozás indult.

Lencsés József Sác-u. D. sz. a lakos szintén panaszt tett a rendőrségen, hogy tegnap reggel virradóra löszerszámat emeltek. A tolvaj a zárt udvar kerítésén ugrott be s minthogy az udvaron nem talált elemelni valót, az istállókat tartott. A tolvaj kiléte után nagy az érdeklődés.

Battyányi Lajos gróf lajostelepi birtokából egyik többi éjjelen 80 kgr. rézgálicnak lették hűlt helyét. A csendőrök nyomozása folyik a tettes kézkerítésére.

— **Tolvaj feleség.** Kiss Mihály velencei gazduram azzal a panasszal állított be a csendőrségre, hogy asztalának fiokjából tulajdon felesége, Skrobák Teréz 400 koronát ellopott, míg ő Fehérváron járt. Mikor hazament az asztalfiók nyitva állott és se pénz, se feleség. A csendőrség nyomozást indított a valódi tényállás kiderítésére, azonban eddig napvilágra került adatokat a gazduram vallomásaival bajos összeegyeztetni. Kiss uram vallomásaival a szegény asszonyt, ki nem gazda ültötte-verte a szegény asszonyt, ki nem gazda kiállni brutális férjének örökös bántalmait, a faképnél hagyta őt. Az is kétséges, hogy a pénzt felesége vitte-e el, vagy egyáltalán elveszett-e? Bajba kerül az öreg, ha csak ugratni akarta a csendőrséget.

— **Furfangos cigányvajda.** Gyokiczky Kálmár Hajmáskéren állomásozó tűzértizedes belátogatott Fehérvárra. Ezen sétáló útjában összehozta a sors Lakatos Györggyel a helybeli cigánykaraván érdemes vajdájával, ki pompás aranygyűrűt kínál neki megvételre. A katona könnyen beugrott a kínálnak, mert hiszen a gyűrűt árát csak 1 koronában állapította meg a vajda. Csak később derült ki, hogy az „aranygyűrű” rézből van. Ezek után a becsapott katona feljelentést tett a furfangos vajda ellen.

— **Öngyilkosság.** Hujber Györgyné 56 éves asszony sárszentmihályi Jakos tegnapelőtti gyufaoldatot ivott. A gyilkos szer pár óra alatt kioltotta életét. Öngyilkos szándékát senkinek sem emlegette, de állandóan buskomor, halgatag volt. Magatartása sejtette szomorú végétét. Felboncolását elrendelte az ügyészség.

— **Rendőri hírek.** Sárközi Károly muzsik és Bognár János cipész az Ősz-táiban összevesztettek, botránkoztaiván a járó-kelöket. 10—10 korona pénzbüntetésben részesültek. — Töttös József a Demkóhegyen engedély nélkül házépítéshez fogott. 2 napi elzárást, esetleg 25 korona pénzbüntetést kapott. — Somogyi Ignác botrányos részegségért 10 korona pénzbüntetésben volt része. — Csöre István napszamos részeg fejlet ugyanigy járt. — Orbán Márton berugott s törkreszeg állapotban botrányt okozott a vasuton. 30 korona pénzbüntetés terhelte. — Palánka Sándor és Dudás János bérkocsisok, akik, bár a sor rajtuk volt, az éjjeli vonatához nem mentek ki, 10—10 korona pénzbüntetésben részesültek. — Pór Károly hentes állatorvosi vizsgálat nélkül piacra vitte kimérésre sertését. 30 korona pénzbüntetés jutott neki. — Német Józsefet közlisztagi kihágáson érték. 15 korona pénzbüntetést fizetett. — Remsei Péter törkreszeg állapotban találták. 1 napi dútijt kapott. — Pölöskey János cipész szintén felöntött a garatra, mikor amiatt számadásra citalta a rendőr, hamis nevet mondott be. 5 korona pénzbüntetést szabtak rá.

Esküdtszéki tárgyalások.

II. nap.

Lapunk zárta után kedden este fél 7 órakor hozott ítéletet az esküdtbírószék a háromszoros bűncselekménnyel vádolt Sulcz István bűnügyében. Az esküdték véleményének előterjesztése után az esküdtbírószék tanácskozára vonult vissza, melynek eredményeképpen kihirdették az ítéletet. Sulcz István bűnösnek mondták ki szándékos, bár előre meg nem fontolt emberölésben, melynek büntetésül 7 évi fegyházat mért rá az esküdtbírószék.

III. nap.

A mai nappal egy bonyolult, érzékeny lelkiismeret, éles látásra, tiszta igazgárgéretre apeláló bűnügy tárgyalása került napirendre. A vádolt gyilkos szándékból megölt egy embert, de a gyilkos szándék megáradott önértetének helyre állítására édes anyjának megvédelemzésére, illetőleg édes anyján esett sérelem megtorlására s a saját teste épségének védelmére fogant meg háborgó lelkeben. Az ítélet annál is inkább kegyes, mert a tanuallomások a valódi tényállástól nem fődik fel a homályt. A vallomásokban némi ellenkezés mutatkozik, de az esküdtbírószék egyik

vagy másik félhez való pártolása oly nagy horderejű, hogy az ítéletet lényegesen befolyásolja.

A vádolt elmondja vallomását. Nyílt, őszinte szimpáthikus fiatalember. Katonasorban levő, földmivés legény. Inkább meghatottan, mint megörtöten áll az igazságszolgáltató törvénybírák előtt. Mintha saját igazától fölvezetetten érezné, hogy a tárgyalás két napja, mely az ő legyőzettségével foglalkozik, végre is neki hozza meg a győzelmet.

Ezuttal ne az ő vallomását hallgassuk meg bár a jelek után, nem sok kételkedésünk volna igazságában.

Baracska szep. 2-án bál volt a falu korcsmájában, Sillér Adolfnál.

Ropogós talpalá valót húzott a cigány, lenge mozdulatokkal lejtették a táncot a párok. Csak Böcz Istvánnak nem akadt párja, ő egyedül táncolt. Keszthelyi János odaszólt neki:

— Nem jól járod, Pista!

Ezen összevesztettek heves szóváltásban. Böcz csak azért is meg akarta mutatni, hogy tud táncolni, kivágott egy pengőt a cigányok asztalára s új notát parancsolt.

A legények nem engedték. Egymás után ugrottak az asztalhoz, hogy Böcz Pista parancsát megakadályozzák. Böcz elfutotta a mreg, kiranította biciskáját s belevágta az asztalba.

A kicska látára Gál Gábor villogó szemekkel ugrott hozzá s azt tanácsolta neki, tegye el a bicskát. Aztán ütlegért szaladt a pitvarba, honnét egy deszkadarabot kerített elő. Ezzel a deszkával Böcs Pista fejére sújtott. Böcs Pista erre reátámadt, ütötte a hol érte. Keszthelyi János a korcsmáros istállójaól vasvillát hozott elő, s azzal Böcsnek rontott.

Böcz Pista látván, hogy élete veszedelmeben forog, szétörte támadóinak sorfalat s hazafelé menekült. Keszthelyi János utána kiáltott:

— Gyere vissza Böcz Pista, ha katona voltál.

Mint az örült rontott be lakásukra. Szegény anyja megrémülve kérdezte az izgalom okát, de fia nem felelt. Anyja látva, hogy kabát, kalap nincs rajta, a mulatság színhelyére ment, hogy ruháit összeszedje.

A legények most őt támadták meg s egy székkal úgy hátba ütötték, hogy szegény asszony elesett.

Epen anyjának jajveszékülésére jelent meg a kapuban Böcz Pista revolverrel.

Keszthelyi értesülvén Böcs visszajöttéről, sörös üvegeket vett magához s kilépett a korcsmaajtón. A mint Böcs Pistát meglátta, a sörös üvegeket feléje dobta.

Ebben a pillanatban lövés dördült el s Keszthelyi János jobb lábán találya megtántorodott, Böcs pedig menekülnének látott.

Egyik-másik tanuallomás meg azt mondja, hogy az üveghajítás a lövés után történt. Ez a tényállás persze lényegesen befolyásolja az ítéletet.

A 17 januallomás elhangzása után a vádolt bűnös voltára vonatkozó kérdéseket intézett a bíróság és a védő az esküdtékhez.

Hat pontba foglalt kérdésben kérte a bíróság az esküdték véleményét, melyhez igazodik az ítélet.

Az esküdtbírószék a következőképpen alakult: Elnök: Bodányi László, esküdtbírák: Rhuz Gyula és Sposz Sándor, jegyző: Köhler József. Ügyész: Haicsek Gyula dr.

Esküdtészek: Kiss Mihály, Wiener Gyula, Jankovits István, Fiath István, Steiner Gyula, Bárándi Albert, Baur Mihály, Paulusz István, Boros Endre, Lehoczky Ferenc, Grünfeld Béla, Kristóf Károly; pótesküdt Pisky László és Heltay Gyula.

A kérdések előterjesztése után elhangzottak a vád- és védbeszédek. Keczán Izidor dr. védőügyvéd hosszas, éles logikával felépített érvelésben a tanuallomásokra támaszkodva azt vitatta, hogy Böcz István önévedelemből és megtámadott anyja védelmére rántott elő fegyvert, s azoknak a tanuknak vallomása, kik azt állítják, hogy a lövés előbb dördült el mint Keszthelyi Jánosnak üveghajítása, nem sokat nyom a latban, mert azok részben érdekeltek, t. i. szintén részt vettek a megtámadásban, részint pedig tulajdosok voltak s így nem tudnak számot adni a valódi tényállásról. Ezek után kérte a vádolt felmentését. A tárgyalás lapunk zártakor még folyik.